

Trinest Advisory OÜ

Teie 22.05.2026

Meie 27.05.2026 nr 9-6.2/07634

Kliimaministeerium

Andres.Sutt@kliimaministeerium.ee

Majandus-

ja kommunikatsiooniministeerium

Tiit.Oidjarv@mkm.ee

Maa- ja ruumiamet

Kati.Tamtik@maaruum.ee

Tartu Ülikool

Ain.Kull@ut.ee

Arvamus Looduse taastamise kavale

Tartu linn on tutvunud dokumendiga "Looduse taastamise kava. Eesmärkide ja hetkeolukorra ülevaade" ning "Looduse taastamise meetmete kava ettepanekud ekspertrühmadest" (Trinest ADvisory OÜ, 16.04.2026), mida tutvustati linnadele 14. mai k.a kaasamisseminaril ning esitab käesolevaga enda arvamuse.

Arvamuse koostamisel oleme arvestanud energeetika- ja keskkonnaminister Andres Sutt'i kirjaga Tartu linnale, kus on:

- nõustunud täielikult linna seisukohaga, et 7. oktoobril 2021. a Tartu Linnavolikogu poolt kehtestatud Tartu linna üldplaneering on linna arengut määrav alusdokument ja Tartu linnal on õigus kehtivas üldplaneeringus kokkulepitut ja selle alusel juba kehtestatud ja töös olevaid erinevaid planeeringuid ellu viia;
- kinnitatud et LTM raames ei eeldata tagasiulatuvate kohustuste teket üksikute KOV-de lõikes ja rohealade säilimisega seonduvate küsimuste lahendamisel lähtutakse üleriigilisest arvestusest ning vajadusel toetavate meetmete väljatöötamisest;
- kinnitatud, et LTM eesmärkide täitmiseks on vaja leida meetmed, mis on realistlikud ja rakendatavad ning seda ka piisava ajalise arvestusega ilma tagasiulatuvate kohustusteta;
- lubatud, et ministeerium töötab vajadusel välja meetmed, et rohealade ja puuvõrade katvus oleks Eesti linnaliste piirkondade osas summaarsena tagatud ilma, et kohustused koonduks ebaproportsionaalselt teatud piirkondadele.

Tartu linna märkused ja ettepanekud

1. Hetkeolukorra ülevaates on peatükis 3.2 välja toodud Looduse taastamise määruse juures olnud alandmed tabelina. Palume tabelile täienduseks lisada märkusena lõik:

"Baasolukorra määramiseks ja edaspidiseks seireks kasutatud andmed ei ole piisavalt täpsed. Copernicuse meetodika ei ole suutnud tuvastada aerofotolt suures ulatuses olemasolevat kõrghaljastust ning seetõttu on Tartu linnas puuvõrade liitus eriti madal ehk 7%. Kontrollarvutuseks kasutas Tartu linn puude ja puuvõrastike andmeid 2022. aasta kohta, mille tulemusena selgus, et asustusüksuses Tartu linn on tegelik puuvõrade katvus 12%, Euroopa poolt määratud linnakeskuses 10%. "

Nimetatud täiendus on vajalik seetõttu, et oleks selge, et algandmed, mida hakatakse edaspidi teatud intervalliga üle mõõtma, võivad muutuda täpsema meetodika kasutusele võtmisel. Vastasel juhul on avalikkuse jaoks arusaamatu, miks neid andmeid ei saa aluseks võtta, et jälgida toimunud muutusi.

2. Looduse taastamise kava Linnaökosüsteemi meetmete peatüki osas märgime järgmist:

2.1. Peatükis 3.2 (*Süsteemsete planeerimisotsuste kujundamine*) toodud tegevus “No net loss” põhimõtte rakendamine, mille kohaselt rohealade ja puuvõrastiku kogumaht ei tohi väheneda ning linnade tihendamine ei tohi tulla rohealade arvelt. – on Tartu linna hinnangul ebarealistlik. Tartu linnal ei ole vajalikus ulatuses (üle 600 ha) taimkatteta degradeerunud või unaralaid, mida kasutada üldplaneeringuga kavandatud ehitatavate alade asemel ehitamiseks või rohealade loomiseks.

Teeme ettepaneku kaardistada ja mõõta üle-Eestiliselt potentsiaalsed asendusalad. Seejärel on võimalik sätestada realistlik meede ja teha vajadusel ettepanek Euroopa Komisjonile.

2.2. P 3.2 tegevus *Haljastuse miinimumnõuete kehtestamine maakasutusliikide kaupa (sh elamu-, äri- ja tööstusaladel), et vältida haljastuse alahindamist arendustes* – Nimetatud tingimused on võimalik sätestada KOV-i ÜP-s. Tartu linna ÜP järgi on elamukrundi minimaalne haljastusprotsent 40, ärikrundil 10, sh kõrghaljastus (st 10 m puude võrade katvus) 10%.

Seega on nimetatud meede juba rakendatud, kuid olulist efekti võrreldes hoonestatavate maa-alade ulatusega ei anna. Oleme oma varasemas esitatud pöördumises välja toonud, et ÜP kohaseid kruntidele seatud haljastusnõudeid arvestades on tegelik Tartu rohealade osakaal (ÜP realiseerumisel) 35%, mis peaks olema baastasemena arvestatud, kuni ÜP kehtib ja seda ei ole muudetud.

2.3. P 3.2 tegevus *Seire ja järelhoolduse nõuete kehtestamine, et tagada haljastuse tegelik realiseerumine ja pikaajaline toimivus, sh vajadusel siduda ehituslubade ja kasutuslubade andmine haljastuse rajamise ja toimivusega* – Haljastuse rajamist kontrollitakse ka täna ehitusloa andmisel. Kes ja mille alusel saab aga kontrollida kasutusloajärgset haljastuse hooldust ja toimivust? Täna õigusruumis, kui kasutusluba on käes, siis ei saa KOV enam haljastuse olemasolu sisuliselt kontrollida (EHS-is puudub selline alus). Lisaks oleks tegemist väga koormava ja ebamõistliku ressursikasutusega, mis viiks ulatuslikku eraomandisse sekkumisse, kui KOV hakkaks kontrollima, kas istutatud puud kasvavad ja muru on muruna säilinud. Muuhulgas märgime, et täna ei ole erakrundil parkla laiendamine/ehitamine loa- ega teatisekohustuslik tegevus, seega haljastuse asendamine kõvakattega ei ole sisuliselt kontrollitav.

Seega on nimetatud meetme rakendamise võimalus ebatõenäoline.

2.4. P 3.2 toodud põhimõtted on vastuolulised: *Igasugune linnade laienemine või uusarendus peab moel või teisel arvestama rohealade asendamise kohustusega, kui rohealaid selle käigus kaob. Asendamine tuleb tagada olemasolevas linnas kompaktsetel aladel.*

VS

Juba kehtestatud planeeringute osas tuleb leida realistlikud ja õigusselged lahendused, vältides õiguslikku ebakindlust. Rakendamine peab olema praktiliselt teostatav erineva võimekusega omavalitsustes, võimaldades vajadusel astmelist lähenemist ning pilootlahenduste katsetamist enne laiemat rakendamist.

VS ptk 3.5 puudub kirjeldus, **KUIDAS** on vaja õiguslikku raamistikku muuta seoses kehtivate planeeringutega.

Tartu linnale jääb meetmete kavas vaatamata korduvale probleemile tähelepanu juhtimisele arusaamatuks, kuidas toimub kehtivate planeeringute realiseerimine ja kas/kuidas on kavas muuta õiguslikku raamistikku planeeringute vaates. Palume lisada probleemina kehtivate üldplaneeringute realiseeritavus ja meetmena üldplaneeringute muutmise (ÜRP ning LTM põhimõtetega kooskõlla viimine) ja/või sellega seotud õigusaktide muutmise vajadus (kui see nii on, siis ka kirjeldada, kuidas).

Juhul kui siiski on võimalik arvestada kehtestatud üldplaneeringutega ja võimaldada neid ellu viia, tuleb seda otsesõnu kavas öelda ja teha Euroopa Komisjonile vastav ettepanek.

Juhul kui ÜP-sid on lubatud realiseerida, kuid samal ajal tuleb ehitamisel roheala /puuvõrastikud asendada, tuleb sätestada kavas asendamise vajadus üle-Eestiliselt, mitte olemasolevas linnas kompaktsel alal, vastasel juhul ei ole kava realiseerimine reaalne.

2.5. Peatükis 3.4 (*Rahastusmeetmed*) teeme ettepaneku lisada maa kompenseerimise meede, mis arvestab krundi omaniku saamata jäänud tulu, kui senise ehitusõiguse asemel tuleb jätta maa looduslikuks.

3. *Kommunikatsioon*. Lisaks juhime tähelepanu, et tuleb ühtlustada Kliimaministeeriumi, Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi jt sõnumid ning tegevused, sh nt samal ajal on koostamisel mudel, mis asub andma kruntide osas ehitusõiguse eelotsuseid. Planeerimisseaduse muudatuste eelnõu teeb menetluste kiirendamiseks ettepaneku viia detailplaneeringu ülesanne haljastusnõuete määramine soovituslikuks. Erinevad riigiasutused peaksid kooskõlastama oma tegevused, eesmärgid ja sõnumid.

Tartu linnale on jäänud mulje, et Looduse taastamise kava väljatöötatud meetmete puhul tegeletakse põhimõttelise küsimuse asemel teemadega, mille mõju on marginaalne (nt elurikkus) ja mille tulemusi ei ole tegelikult võimalik mõõta ega seirata rohealade taastamisena, st elurikkus võib olla küll üllas eesmärk aga ei aita paraku täita peamist eesmärki, et rohealade pindala/puuvõrade liitus ei väheneks veel enam suureneks.

Meetmete kava tegevuste tase on niivõrd ebaühtlane, olles mõnes tegevuses väga üksikasjalik (nt elurikkus) ja samas teise tegevuse puhul niivõrd üldine (õiguslik raamistik), et ei anna vastuseid ega veena, et nende rakendamisel määruse eesmärk saavutatakse. Näiteks on tänasel päeval peamine takistus tänavahaljastuse rajamisel tehnovõrkude kaitsevööndid, kuhu haljastuse istutamiseks võrguvaldajad kooskõlastust ei anna. Lisaks on linnatänavate ruum piiratud ja kui nt Tartu linnas on soov parandada jalakäijate ja jalgratturite liikumistingimusi, siis paratamatult ei ole võimalik kõike soove samaaegselt füüsiliselt piiratud ruumis täita.

Kuna kohtumisi/pöördumisi on toimunud juba korduvalt ja ei ole olnud märgatavat edasiminekut linna tõstatatud probleemide lahendamisel ja selleks et linn ei peaks pidevalt enda arvamust kordama, edastame need Teile käesoleva kirjaga.

Kaasamisest

Samuti juhime tähelepanu, et kaasamise korraldus on olnud alates 2025. a lõpust linna jaoks väga segane – kirju saadetakse erinevatele adressaatidele, ei ole arusaadav, keda, mis eesmärgil soovitakse kaasata. Näiteks toimus linnadele ja muudele huvigruppidele 14. mail ühine kaasamisseminar meetmete kava tutvustamiseks, kus osalejate tase ja huvid olid väga erinevad. Meetmete tutvustamisele keskenduti ülilühidalt.

Peamiselt korraldati linnaökosüsteemide osas uuesti juba kõike varasematel üritustel kuulnud, miks määruse eesmärgid on olulised ja kuidas on toimunud erandite määramine, kuidas peaks toimuma linnaökosüsteemi alade määramine. Ekspertgrupi kokkuvõtte edastati juba veebruaris, kus toodi mh välja, et meetmete rakendamiseks on vajalikud valdkondlikud seadused, mida saab realiseerida eelkõige üld- ja detailplaneeringute kaudu. Sellist tegevuskava hetkel tutvustamiseks edastatud meetmete kavast ei nähtu.

Konsultandi juhtimisel toimuvates töötubades on jäänud arusaamatuks, kas tegemist on ideekorjetega või aruteludega, kuna sisulist arutelu ei toimu. Näitena toome välja, et kanti tabelisse ühe seminaril osalenud isiku ettepanek (mis ei ole Tartu linna esindaja arvamus), et Tartu linnas on võimalik raudtee asemele haljastus rajada. Arusaamatuks jääb, kuidas selline sisend on hinnatav ja kasutatav või saab olla üldse sisendiks järgnevatele otsustele /kohtumistele.

Järgmisena toimusid seminarid 25. ja 26. mail. Seejärel lubati saata koosoleku materjalid. Järgmiseks on palutud erandi alla mittekuuluvatel kuudel linnal osaleda 27. mail.

Muuhulgas seminarile paluti registreeruda ühel isikul asutusest. Märkime, et tegemist on väga kompleksse küsimusega, mille lahendamine eeldab teadmisi kliimast, keskkonnast, planeerimisest, ehitamisest, haljastusest, õigusest. Tartu linnas tegeleb temaga hetkel vähemalt 6 erineva valdkonna teenistajat (töögrupp).

Koosolekutel osalemisele kulub märkimisväärne tööaeg. **Oleme seisukohal, et selline kaasamine, kus kaasatutel jääb arusaamatuks, keda ja mis eesmärgil kaasatakse ning koosolekul osalejad annavad läbimõtlemita ja alati mitte teadmispõhiseid kiireid vastuseid, ei anna kvaliteetset tulemust.** Sellised ettevalmistuseta kogunemised, kus on ka palju korduvat ja kohati ebapädevat, kulutavad kõigi osapoolte aega. Looduse taastamise määruse, kava ja meetmete küsimused vajavad asutusesisest erinevate ekspertide vahelist arutamist ja läbimõtlemist.

Teeme ettepaneku korraldada kaasamisürituse väiksemates gruppides, esitada enne kaasamiskoosolekuid kirjalikult arutamisele tulevad materjalid, mille osas linn jõuab mõistliku aja jooksul seisukohad kujundada ning seejärel koosolekutel arutada korraldaja poolt eelnevalt üle vaadatud seisukohti.

Loodame edasisele konstruktiivsele koostööle.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jüri Mölder
linnasekretär

Marili Jõesuu
736 1460 Marili.Joesuu@tartu.ee

Liis Randmets
736 1253 Liis.Randmets@tartu.ee